

International
JOURNAL OF SOCIAL, HUMANITIES
AND ADMINISTRATIVE SCIENCES

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
JOSHASjournal (ISSN:2630-6417)

Architecture, Culture, Economics and Administration, Educational Sciences, Engineering, Fine Arts, History, Language, Literature, Pedagogy, Psychology, Religion, Sociology, Tourism and Tourism Management & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:21

2019

pp.1342-1346

journalofsocial.com

ssssjournal@gmail.com

YAHUDİLER İÇİN TALMUD'UN ÖNEMİ

THE IMPORTANCE OF TALMUD FOR JEWS

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KIRANATLIOĞLU

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Felsefe Din Bilimleri Bölümü, Niğde/Türkiye
ORCID: 0000-0002-7609-3093

Article Arrival Date : 30.11.2019

Article Published Date : 30.12.2019

Article Type : Research Article

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.229>

Reference : Kiranatlıoğlu, M. (2019). "Yahudiler İçin Talmud'un Önemi", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 5(21): 1342-1346

ÖZET

Yahudilik; dünyanın en eski dinlerinden birisidir, İbrahimi dinlerin ilki olması, Hıristiyanlık ve İslam'a öncülük etmesi bakımından önemlidir. Yahudilik, kuralcı bir dindir. Bu dinde Tanrının emirlerine uyulduğu ölçüde kurtuluşa ve zafere ulaşılabacağına inanılır. Yahudiliğin ana kaynağı Sina Dağında Musa'ya verildiğine inanılan Tora'dır. Musa'ya yazılı olan Tora'dan başka onun açıklaması niteliğinde yasaların ve açıklamaların sözlü olarak verildiğine inanılır. Bu sözlü yasalar Mişna diye isimlendirilir. Bu sözlü yasaları Musa Yeşu'ya, o da Yahudi önderlerine bildirmiştir. Yahudi din âlimleri hem Tora'yı hem de Mişna'yı açıklamak için bazı yorumlar yapmışlardır. Bu yorumlara da Gemara denmiştir. MS 200-500 yılları arasında bu bilgiler kaybolmaması için yazıya geçirilmiş ve adına Talmud denilmiştir. Talmud Yahudi yaşamı için vazgeçilmez bir rehberdir. Hayatın her alanıyla ilgili bilgiler içerir.

Anahtar Kelimeler: Yahudi, Kutsal Kitap, Sözlü Tora, Talmud, Mişna, Gemera

ABSTRACT

Judaism; It is one of the oldest religions in the world. Being the first of the Abrahamic religions is important in terms of leading the way for Christianity and Islam. Judaism is a prim religion. In this religion, it is believed that salvation and victory will be achieved to the extent that God's commandments are followed. The main source of Judaism is Torah, which is believed to be given to Moses on Mount Sinai. It is believed that besides Torah, which was written to Moses, laws and explanations were given verbally as his explanations. These oral laws are called Mishnah. These verbal laws were communicated to Moses Joshua and to the Jewish leaders. Jewish religious scholars made some comments to explain both Torah and Mishna. These comments were called Gemara. Between the years 200-500 AD, this information was written to prevent loss and was called Talmud. The Talmud is an indispensable guide to Jewish life. It contains information about all areas of life.

Key words: Jewish, Bible, Oral Torah, Talmud, Mishnah, Gemera

1. GİRİŞ

Yahudilik, İbrahimî dinler diye de isimlendirilen Sami dinlerin ilkidir. Bu bakımdan Hıristiyanlık ve İslam'a öncülük etmiştir. Yahudiliği anlamak Hıristiyanlık ve İslam'ı doğru anlamaya da yardımcı olacaktır. Yahudilik'te çok sayıda kural (613 tane) vardır ve bu kurallar kutsal kitaba dayanır. Yahudiliğin ana kaynağı Tanah'tır. Tanah'ın ilk beş kitabına Tora denir ve Tora'nın Sina dağında Tanrı tarafından Musa'ya verildiğine inanılır. Tanrı yazılı olarak verdiği bu kitabın açıklamalarını da sözlü olarak bildirmiştir.

2. YAHUDİLER İÇİN TALMUDUN ÖNEMİ

Geleneksel Yahudi inancına göre Tanrı, Sina dağında Musa'ya Tora'yı verirken onunla birlikte onun açıklaması niteliğinde sözlü emirler vermiştir. "Sözlü Tora" da denilen bu açıklamalar Mişna diye isimlendirilir. Hz. Musa şifahi olarak edindiği bu bilgileri Yeşu'ya (Yuşa), Yeşu din önderlerine (zkanîm), onlar peygamberlere (neviim), peygamberler de büyük kurulun üyelerine (anşey kneset hagdola) ileterek nesilden nesile aktarmışlardır.(Meral, 2017) Mişna, milattan sonra 219 yılında Rabi Yahuda Hanasi tarafından Galile'deki Tsiptori şehrinde yazıya geçirilmiştir.("Sevimon", t.y.) Yahuda Hanasi'nin Mişna'ya almadığı metinler öğrencileri tarafından "Tosefta" adı altında derlenmiştir.(Adam, 2015)

2.1. Mişnanın Yapısı

Mişna, "tekrar edilmiş, ezberlenmiş, öğrenilmiş" anlamlarına gelir. Mişna, Tevrat'taki şer'î hükümleri sistematik biçimde ele alır, bu bakımdan yahudi hukukuna yönelik ilk kanunlaştırma faaliyeti sayılabilir.

Mişna, kitaba ad olmanın yanında metin içerisindeki her bir açıklama ya da hüküm için de kullanılmaktadır. Bu anlamda ayet ve hadis kelimeleri gibi cins isimdir. Bu çerçevede atıflar, "Şabat risalesinin üçüncü bölümünün ikinci mişnası" şeklinde kullanılmaktadır.(Meral, 2017) Mişna'nın dili İbrânîce'dir.

Mişna, Yahudi kanununun altı temel alanını ele alan altı ana bölüm, altmış üç alt bölüm (masehet - konu başlığı) ve beşyüzyirmibeş bölüme ayrılmıştır:

Zeraim, sözcük anlamı "tohum", bütün zirai kuralları, yiyeceklerle ilgili kanunları ve kutsamaları kapsar.

Moed, sözcük anlamı "bayram" Şabat ve diğer Yahudi bayramlarının ritüellerini ele alır.

Naşim, sözcük anlamı "kadınlar", erkekle kadın arasındaki bütün konuları, evlilik, boşanma, vb. inceler.

Nezikin, sözcük anlamı "zararlar", medeni kanunu ve ceza kanununu kapsar.

Kodaşim, sözcük anlamı "kutsal şeyler", mâbed ve kurban ibadetiyle ilgili hükümleri içerir.

Taarot, sözcük anlamı "saf şeyler", ruhani temizlik ve kirlilik kanunlarını konu alır.("Sevimon", t.y.)

Mişna'nın derlenmesini takip eden asırlarda (MS. 200-550), dönemin iki büyük Yahudilik merkezi olan Bâbil (Irak) ve Filistin coğrafyasındaki Yahudi âlimler, Mişna üzerine yorumlar yaparak kapalı noktaları açıklamaya gayret etmişlerdir. Bu girişim, biri Bâbil'de diğeri de Filistin'de olmak üzere iki farklı Mişna yorumunu ortaya çıkarmıştır. Bu yorumlara "Gemara" adı verilmektedir. Bu isimlendirmeden hareketle, Bâbil'deki Yahudi âlimlerin yaptığı açıklamalara Bâbil Gemarası, Filistin'dekilerin yaptığı açıklamalara da Filistin ya da Kudüs Gemarası adı verilmiştir. Her iki Gemara da büyük ölçüde Aramicedir.(Meral, 2017) Mişna'dan farklı olarak Gemara sistematik bir yapıya sahip değildir, yani farklı ve zıt görüşlere aynı anda yer verir ve tartışmaları her zaman neticelendirmez.

2.2. Talmud

Mişna, kısaltmalar şeklinde, yer yer de şifreli yazılmıştı çünkü okuyacak kişinin konuyu çok iyi bildiği varsayılmıştı. Bu sebeple Yahudi âlimler Mişna hakkında tartışmaya başladılar ve bu tartışmaların özünü yazmaya koyuldular. "Amoraim" (konuşanlar) denilen ikinci nesil rabbilerin Mişna'ya yaptıkları yorumlara ise Gemara (tamamlama) adı verilir. Aramice Gemara sözcüğü "gelenek" demektir. İbrânîce ise "tamamlamak" anlamına gelir. Gerçekten de Gemara, Mişna konusundaki çeşitli rabinik tartışmaların derlenmesi olup Mişna'yı tamamlar. Mişna ve Gemara'nın birleşiminden oluşan geniş hacimli literatür ise Talmud diye isimlendirilir. Gemara ve Talmud tabirleri genellikle birbirinin yerine geçecek biçimde kullanılır. Yasin Meral, Talmud'un Mişna ve

Gemara'nın birleşmesinden oluşan külliyat olmadığına, Ârâmîce bir kelime olan Gemara'nın, İbrânî dilindeki karşılığı olduğuna dikkat çekmiştir.(Meral, 2017) Talmud'da İbrânîce ve Ârâmîce karışımı bir dil kullanılır.(Gürkan, t.y.)

O zamanlar Yahudi nüfusun önemli bir kısmı Roma İmparatorluğu'nun sınırları dışında bulunan Bâbil'de yaşadığından, oradaki rabiler tartışmalarını bir araya topladı ve ortaya Talmud Bavli, ya da Bâbil Talmud'u çıktı. İsrail topraklarında ise ayrı tartışmalar yer aldı, bunların da sonucu Talmud Yerusalmi, ya da Yerusalayim Talmud'u idi. Bu Talmud Kudüs Talmud'u diye de isimlendirilir. Yerusalayim Talmud'u Bâbil Talmud'undan çok daha kısa, anlaşılması çok daha zordu çünkü düzenlenmesi çok daha aceleyle gelmişti.("Sevivon", t.y.)

Filistin Talmudu 400 yılı civarında derlenmiştir. Bu Talmud aslında Taberiye'deki (Galile) yahudi din âlimleri tarafından meydana getirildiği halde bu âlimler Kudüs'ten geldikleri için Kudüs Talmudu diye isimlendirilmiştir. O dönemde Filistin'de yaşayan İsrail toplumunun büyük ölçüde ziraatla uğraşması sebebiyle ziraî hükümlere geniş yer verilmiştir. Kudüs Talmudu, Bâbil Talmudu'na nisbetle daha az muteber kabul edilir.

Bâbil Talmudu ise 600'lü yılların başlarında bugünkü Irak'ta oluşturulmuştur. Bâbil Talmudu, Bâbilli yahudi âlimlerinin sahip olduğu serbest ortam sayesinde daha akademik tartışma ve müzakere yer vermiştir, birbirine uzak gibi görünen konu ve kavramlar karşılaştırılmıştır, Mişna'nın aksine konular dağınık ve soyut biçimde ele alınmıştır. Talmud, Mişna'da yorumlanan Yahudi kanunlarının açıklamasından daha fazla bir içeriğe sahiptir. Yahudi inancının ve yaşamının tüm yönlerini ele alır. Talmud aynı zamanda çok sayıda agadata (dini hikâye – menkıbe) da içerir, bunlar Yahudi dünya görüşündeki birçok konuyu resmetmeye yönelik öykülerdir. Bu sebeple M. Sait Toprak, Talmudları içerik yönünden Sünen ve Cami türü eserlere; hukuki, kelami ve diğer dini tartışmaları bulundurması nedeniyle de fıkıh kitaplarına benzetmektedir.(Toprak, 2012, s. 288) Mehmet Aydın, Talmud'daki hikâyelerin kitabın yüzde on beşini oluşturduğunu ve "İsrailiyat" dediğimiz rivayetlerin kaynağının burası olduğunu söyler.(Han & Aydın, 1982)

Bâbil Talmudu, Kudüs Talmudu'ndan farklı şekilde cin ve melek inancına, büyü ve astrolojiyle ilgili konulara, menkıbevi bilgilere de yer verilmiştir. Bu özelliğinden dolayı Kudüs Talmudu'ndan daha büyük otoriteye sahiptir ve en çok itibar gören Rabbânî metindir. Bâbil ya da Filistin (Kudüs) kelimelerinin Talmud için sıfat olarak kullanılmadığı durumlarda Bâbil Talmudu kastedilmektedir. Bâbil Talmudu, Yahudi hukuku ve Yahudi dinî hayatı için temel kaynak olarak görülmüş, Ortaçağ boyunca Yahudilerin en yüksek dini kurumu olan yeşivalarda temel eser olarak okutulmuştur.(Gürkan, t.y.) Rabbi Yahudilik anlayışında gelenek Tevrat'tan daha değerlidir. Çünkü Tanrı İsrailoğullarıyla sadece gelenek sebebiyle "ahit" yapmıştır.(Adam, 1992)

2.3. Talmud'un Yapısı

Talmud, konu itibarıyla iki kısma ayrılır. Dini kuralları içeren kısma "Halaka", kıssaları, ahlaki ve tasavvufi konuları içeren kısma "Aggada" denilir. Ancak bu kısımlar Talmud'da ayrı ayrı anlatılmaz, karışık olarak sunulmuştur.(Adam, 2015, s. 89) Yahudilerin ana kitabı Tora'dan farklı olarak Talmud'da yaşamla ilgili pratik bilgiler vardır. Dindar bir Yahudi'nin sabah kalkışından gece yatıncaya kadar yapacağı her şey anlatılmıştır. Mimariden fare yakalamaya kadar akla gelebilecek her konu ele alınmıştır.(Kremer, 2013)

Talmud'da rabilerin tartıştığı, farklı fikirlerin savunulduğu görülür, çoğunlukla da bu tartışmalar bir sonuca ulaşmaz. Bazen de gerçek hayattan uzak konular konuşulur. Bu durum dışardan bakan birisi için eleştiri konusudur. Talmud'u sevenler ve savunanlar (özellikle de yeşivada eğitim görenler) bu tartışmaları zenginlik olarak görürler. Bu tartışmalar sayesinde genel ilkelere ulaşılabileceğini düşünürler. Bu ilkeler ilerde ortaya çıkacak yeni konuların çözümüne rehberlik edecektir. Talmud taraftarları tartışmaların sadece detaylarda olduğuna, ana konularda ihtilaf olmadığına dikkat çekerler. Mesela domuz yenir mi Şabat günü ateş yakılır mı gibi bir tartışma yoktur.("Sevivon", t.y.)

Okuyucuya kolaylık olması için Gemera basılırken açıkladığı Mişna'nın da aynı sayfada gösterilmesi adet olmuştur. Aksi halde Gemera'yı bir kitaptan Mişna'yı ayrı bir kitaptan okumak gerekecekti. Talmud'un çeşitli tefsirleri yapılmıştır, bunların içerisinde en meşhuru Raşi'nin (ö. 1105) yaptığı tefsirdir. Talmud baskılarında genellikle bu tefsir de bulunur ve aynı sayfada gösterilir.

Şekil 1: Talmud Sayfasının Yapısı

Kaynak: www.bbc.com/news/magazine-24367959

Sayfanın ortasındaki pembeli kısım Mişna, onun altındaki sarı kısım Gemera, bu ikisinin sağındaki mavi kısım Raşi'nin tefsiridir. Öbür kısımlar diğer tefsirleri ve yorumları gösterir. Sayfanın üstünde bölüm ve sayfa numaraları vardır.

2.4. Talmud Yapılan Eleştiriler

Yahudi tarihi boyunca yazılı ve sözlü Tevrat'ın bazı kısımlarını kabul etmeyen gruplar çıkmıştır. Ferisiler Talmud'u muteber sayarken Sadukiler ve Karailer onu kabul etmezler. Bunlar arasında

Sadukiler ve Karailer, Mişna ve Talmud'u reddederek sadece Tanah'ı kabul etmektedirler. Samiriler ise Mişna ve Talmud'a ek olarak Tanah'ın Neviim ve Ketuvim bölümünü de kabul etmemektedirler. Samirilere göre tek kutsal metin, Hz. Musa'ya Sina'da verildiğine inanılan Tanah'ın ilk kısmı olan Tora'dır.(Meral, 2017)

Reformist ve muhafazakâr Yahudiler, Talmud'un vahiy kaynaklı olmadığını, tarih içinde insan eliyle meydana getirilmiş bir metin olduğunu savunmuşlar, buna delil olarak da Talmud'a yönelik bilimsel metin tenkidi çalışmaları yapmışlardır. Ortodoks Yahudilerse Talmud'un vahiy mahsulü olduğunda ısrarcıdır.

Hristiyanlar, Yahudilerin Tevrat'tan çok Talmud'a değer vermesinin onların Hıristiyanlığa geçişlerini engellediğini düşünmüşler, Talmud'da Hristiyanlara ve Yahudi olmayanlara yönelik hakaretler, Kitâb-ı Mukaddes'e ters ve gayri ahlâkî ifadeler, İsa ve Meryem'i aşağılayan sözler bulunduğu gerekçesiyle Talmud'a düşman olmuşlardır.(Gürkan, t.y.)

SONUÇ

Ortodoks Yahudilere göre Tanrı Musa'ya Yazılı Tora'nın yanında onun açıklamalarını içeren Sözlü Tora'yı da vermiştir. Mişna denilen sözlü tora nesilden nesile aktarılmıştır. Yahudilerin yaşadığı zorluklar sebebiyle Mişna'nın unutulacağından endişe eden Yahuda Hanasi MS 200 yıllarında Mişna'yı yazıya geçirmiştir. Yahudi âlimler gerek tora gerekse Mişna ile ilgili açıklamalar yapmışlardır, bu açıklamalara da Gemara denmiştir. Ârâmîce olan bu kavramın İbrânî dilindeki karşılığı Talmud'tur. Mişna ve Gemara genellikle birlikte basıldığı için bu ikisinin birleşimine Talmud denildiği sanılır. Yazıldığı yer ve yazan âlimlere göre iki Kudüs Talmudu ve Babil Talmudu şeklinde iki Talmud vardır. Babil Talmudu daha muteber kabul edilir ve esas alınır. Ortodoks Yahudiler için Talmud Tanrı tarafından verilmiş ve korunmuştur. Reformist Yahudilere göre Tora'ya ve akla aykırı hükümler içerir. Herşeye rağmen Talmud, Yahudi kültüründe önemli bir figürdür. O incelenmeden Yahudilik anlaşılmaz.

KAYNAKÇA

Adam, B. (1992). YAHUDİLERDE DİN VE GELENEK ÜZERİNE. İSLAMİ ARAŞTIRMALAR, 6(1), 44-51.

Adam, B. (2015). Dinler Tarihi El Kitabı (B. Adam, Ed.). Grafiker Yayınları.

Gürkan, S. L. (t.y.). TALMUD - TDV İslâm Ansiklopedisi. Geliş tarihi 27 Aralık 2019, gönderen <https://islamansiklopedisi.org.tr/talmud>

Han, Z. İ., & Aydin, M. (1982). TALMUD'UN DOĞUŞU VE YAHUDİLER ÜZERİNDEKİ TESİRİ. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 25(1), 0-0. https://doi.org/10.1501/Ilhfak_0000000670

Kremer, W.. The world's toughest religious text? BBC News. Geliş tarihi (2013, Kasım 8), gönderen <https://www.bbc.com/news/magazine-24367959>

Meral, Y. (2017). Talmud, Mişna ve Gemara'dan mı Oluşmaktadır? İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, (36), 147-151.

Sevion. (t.y.). Geliş tarihi 27 Aralık 2019, gönderen http://www.sevion.com/index.php?option=com_content&task=view&id=2801&Itemid=218